

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק

אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זצוקללה"ה

שנה כ"ו [תש"ע] גליון ר'

בשוה"ט ליל שב"ק תשב"א

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק (כה, יט). ברש"י יעקב ועשו האמורים בפרשה עכ"ל, ולפי פשוטו אין לזה מובן דמאי קא משמע לן. עוד ברש"י לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה וכו' צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק, וזהו שכתב כאן יצחק בן אברהם היה, שהרי עדות יש שאברהם הוליד את יצחק עכ"ל. וכן ברעת זקנים לבעלי התוספות הוליד בנימטריא דומה, שהיה קלסתר פניו דומה לאברהם עכ"ל. וצריך ביאור דלעיל בשעת לידתם היו לו להכתוב להשמיענו זאת, ומה עניינו בפרשה זו.

ונראה דלפי שהוזכר בפרשה שנולד לו בן רשע, וזה מה שגרם לבריות לומר שמאבימלך נתעברה שרה, דלא יתכן שיצא מזווג קדוש כזה לולי שיש שם איזה פגם ופסול. לפיכך כשבא הכתוב לספר תולדות יצחק, יעקב ועשו האמורים בפרשה, כאן המקום להעיד שאברהם הוליד את יצחק ואין בו שמץ פסול חלילה.

ולחלן בפרשה נאמר (כה, כו) ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים, וברש"י כל זמן שהיו קטנים לא היו נכרים במעשיהם ואין אדם מרדקק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לעבודה זרה. ובודאי שיעקב אבינו גם בילדותו היה ניכר בקדושתו הגדולה, ומי יתן שאנו לעת זקנה נזכה לניצוץ קטן ממה שיעקב היה בילדותו. רק עשו לא היה ניכר ברשעתו, כי ציד בפיו לצוד ולרמות בשאלות היאך מעשרין את המלח ואת התבן וכו', והיה מסתיר את כל מעשי תועבותיו, עד שבועלם השקר הלז לא היה ניכר כלפי חוץ ההבדל בין השנים.

וכן בכל דור ודור יש צבועים כאלו שמכסים על עונותיהם ופושטים טלפיהם להרעיש בקולי קולות שדרכם הוא דרך ה', כשלעומתם יש צדיקים יראי ה' ההולכים בדרכיו באמת. אכן מי שהוא גדול וקדוש יודע להכריע ביניהם, אבל לתמימי דעת ופשוטי עם קשה מאוד לדעת למי החותמת ולמי הפתילים.

וזאת העצה היעוצה שאמר לנו הכתוב (שיר השירים א, ה) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את נדיותיך על משכנות הרועים, רצ"ל אם לא ידוע לך איזה הדרך ישכון אור, אז צא ובדוק אחריהם אם אינם פורשים מדרכי אבות בין להקל ובין להחמיר, אז סימן הוא שמעשיהם לשם שמים. אבל אם באים בדברים חדשים ליהוי ידוע לך שמעשיהם מקולקלים, כי החדש אסור מן התורה (שו"ת חתם סופר ליקושים סימן כח ד"ה היתר השני). שחורה אני במעשי [כשאני מחדש ועושה מעשה עצמי], ונאוה כמעשה אבותי (שהש"ר א, א [ה]) דייקא.

על כך נאמר (בראשית יח, יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה', לא אמר ועשו, אלא ושמרו דרך ה', לשמור דרך ה' אשר ציוה אותם ולבניהם אחריהם, ולא לעשות דרכים חדשים אשר לא שערום אבותינו.

זה שאמר הכתוב ואלה תולדות יצחק בן אברהם, יעקב ועשו האמורים בפרשה, עשו הולך וארבע איש מאות עמו, ויעקב איש תם יושב ברד, ולאנשי ההמון אין הבחנה איזה מהם הולך בדרך הטובה והישרה. ונתן

הכתוב סימן אברהם הוליד את יצחק בנימטריא דומה, תראה מי מהם מתדמה לאבותיו, כמו שדרכי יצחק היו דומים לאברהם, ובכך תדע איזו דרך ישרה שיבור לו האדם.

בשוח"ט יום שב"ק תשב"א

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי לו לאשה (כה, ט). והקשה רש"י וכי עדיין לא נכתב שהיא בת בתואל ואחות לבן ומפדן ארם וכו'. ונראה בשום לב להתבונן על מה עשה ה' ככה שיצחק הוצרך להמתין ארבעים שנה עד קחתו אותה, ולא נולדה עד היותו בן ל"ז שנים.

ויש לומר לפי שכל אותן שלש שנים בהיותה במקום אנשי רשע כאלו, היתה בסכנה גדולה שלא תפול ממדרגתה ח"ו, ונוקקה לשמירה מיוחדת (תהלים קכה, ג) כי לא יגוח שבט הרשע על גורל הצדיקים (עיין סוטה ב.), בזכות יצחק עקידא אחרי שנעקד על המזבח ונהיה כעולה תמימה, ואז דייקא היה כוחו גדול להגן בעדה. לבן אז נולדה רבקה ולא מקודם.

זה שאמר ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה, ומפרש והולך בסיבת הדבר, כי היא היתה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי, אשר לקח לו לאשה שנזדווגה לו לפי מעשיו, ובקדושתו נצרך להגין עליה מפני כוחות הטומאה הללו, על כן נולדה אחרי שנתקדש בעקירתו, ואז המתין לה שלש שנים ונשאה.

בשוח"ט ליל שב"ק תשב"ה

במסורה ג' פעמים וידו, ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו (כה, כו), וידו הנמויה (ישעיה יד, כו), והוא הפיל להן גורל וידו חלקתה להם (שם לד, יז).

ויבואר בהקדם מה שכתב בנועם אלימלך (ד"ה א"י ואלה תולדות) בפירוש הכתוב כאן, דהגם שלפעמים מתגברים האומות ח"ו ורוצים להרע לישראל ח"ו, ונראה כמעט שהדבר מוכן ח"ו לבוא, ולא כן הוא שאחר הגעת סוף הדבר ח"ו שיוגמר אזי יצא כח הצדיק ואוחז בסוף הדבר שלא יבא כלל. וזהו וידו דהיינו כחו, אוחזת בעקב דהיינו בסוף של עשו הרוצה כמעט לגמור הדבר, אזי אוחז ואינו מניחו, ונתעורר רחמים גדולים על ישראל אמן, עבלה"ק.

זה שמבאר המסורה וידו הנמויה היינו יד רשעים נמויה לגמרי, וכבר מוכנים להרע ח"ו לישראל, אבל בסופו של דבר וידו חלקתה להם להפילם ולהענישם בקו המדה. ועל זה כוונת הכתוב כאן וידו אוחזת בעקב עשו, כפירושו של רבינו הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע.

על זה נאמר (ישעיה ח, י) עוצו עצה ותופר דברו ולא יקום כי עמנו א-ל, שמן השמים מניחים לרשעים לחשוב עצות ולטכס מזימות רשע נגד עם ישראל, אבל כשבאים להוציא מכח אל הפועל תופר עצתם ודבריהם לא יקומו, כי עמנו א-ל, שאז ברנע האחרון מתערבת כח הקדושה ולא נותנת להם להפק זממם.

בשוח"ט יום שב"ק תש"ל

ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים (כה, כו). יש לדייק כמה שאמר ויהי עשו ואחר זה לא אמר ויהי יעקב איש תם וגו', אלא ויעקב איש תם וגו', ויש במשמעות הדברים כאילו הכל המשך אחד.

ונראה דהנה שנו חכמים בלשון המשנה (אבות ב, ב) יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון, וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה. וכן אמרו (קדושין כט). כל שאינו מלמד את בנו אומנות כאילו מלמדו ליסטות. הנה כי כן יעלה על לב האדם לעזוב ספסלי דבי מדרשא לבקש מזון ומחיה, להתפרנס מיגיע כפיו, כמו שבאמת מצינו שכן עשו הרבה תנאים ואמוראים הקדושים.

אפם שבדור הזה אין לנו אלא לעשות כדברי רבי נהוראי (קדושין פב). מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני תורה (ועיין חתם סופר סוכה לו. ד"ה דומה לכוש), כי הנסיון גדול מאוד, כשיוצא אדם לפעול ולעבודתו עדי ערב עלול הוא להימצא בסביבת הברה רעה אשר כל באיה לא ישובון, או שיכשל במראות אסורות ומחשבות זרות רח"ל. על כן יש ללכת בדרך הבטחה ביותר, לא לצאת מבין כותלי בית המדרש ולהגות בתורת ה' יומם ולילה, שרק באופן זה אפשר להיות דבוק בהשי"ת כל היום, שתהא אהבתו ויראתו תקועה בלבנו כיתד שלא תמוט.

וסיפר הכתוב ויגדלו הנערים, ויהי עשו איש יודע ציד שיצא לצוד ציד להביא מרף לביתו, כפירושו של התרגום יונתן למצוד עופן וחיוון, אבל בסוף נעשה מזה איש שדה גבר נפיק חקל קטיל נפשין שהוא קטל ית נמרוד וית חנוך בריה (תרגום יונתן), כדבר האמור בהמשך הפרשה (כה, כט וברש"י) ויבא עשו מן השדה והוא עיף ברציחה. כיון שראה יעקב התוצאות המקולקלות מן היציאה לעבודה, כשמסתובבים בשווקים ורחובות נופלים ובאים עד כדי שפיכות דמים רח"ל, אוה למושב לו בארבע אמות של הלכה בלבד, על כן ויעקב איש תם יושב אהלים.

ואתי שפיר הלשון, דזה המשך אחד, שכן מה שעשו ביציאתו לציד הפך להיות איש שדה, היא היתה סיבה הגורמת לדרכו הקדושה של יעקב להיות יושב אהלים, שרק בכך יציל אדם נפשו מרדת שחת ולהיות דבוק בהשי"ת.

בשוח"ט ליל שב"ק תשד"מ

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה כי עיף אנכי על כן קרא שמו אדום (כה, ל). למעלה בפרשה (כה-כו) נאמר ויצא הראשון אדמוני וגו' ויקראו שמו עשו, ואחרי כן יצא אחיו וגו' ויקרא שמו יעקב, וברש"י ויקראו שמו עשו הכל קראו לו כן וכו', ויקרא שמו יעקב הקב"ה, דבר אחר אביו קרא לו יעקב וכו'. וכאן לא נתבאר מי קרא שמו אדום. ובכלי יקר עורר כמה שלא קראו אדום מיד כשנולד על שם ויצא הראשון אדמוני עיי"ש לדרכו בקודש.

מעין דבריו נראה לומר, כי הרבה ישנם שנולדים מטבעם במראה אדום בבשרם ובשערם, לכן כשנולד כן עשו תלו זאת במקרי הטבע, רק אחרי אשר ויגדלו הנערים והיו נכרים במעשיהם, דזה פרש לרשעו, ויבא עשו מן השדה והוא עיף ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, בהיותו משורש הטומאה והקליפות מצא מין את מינו ונתאווה לאכול אדום (רשב"ם; ועיין ב"ר סג יב: מינה ומן דכותיה, הוא אדום ותבשילו אדום, ארצו אדומה, גבוריו

אדומים, לבושו אדומים, פורע ממנו אדום, בלבוש אדום וכו' עיי"ש, וע"ע בילקוט ראובני, אז ראו הכל והכירו בו שהוא אדום בשורשו.

ויש להוסיף על פי המובא שהיה פעם אחד ממשיחי השקר, שהיה יוצא ומקהיל קהלות ברכים בדרשות של דופי שהגיע שעת גאולת ישראל על ידו, ושלחו אז להרשב"א לשאול בעצת איש האלקים האם יש בו ממש או לא, והשיב להם שיבדקו אחריו בשעת סעודה, אם אוכל בקדושה ובטהרה או כולל וסובא, כי כזאת יבחן האדם אם הוא מסטרא דקדושה, דמי שהוא נמשך אחר תאות אכילה אין השכינה שורה עליו. אף כאן מתחלה היה עשו צד ומרמה בדבריו, אבל כשראו בו איך שהוא להוט בתאות אכילה נתגלה קלונו ברכים, ומעתה ידעו הכל שהוא טמא ומטומא.

אבן בשמים ממעל היה שמו אדום מיד ביצירתו, כאשר הקב"ה קרא שמו של יעקב אף הוא נקרא בשמו אדום על שם סופו, שהוא ראש למלכות אדום הרשעה שנקראו אדומים על היותם רוצחים שופכי דמים, ועתיד הקב"ה ליתן נקמתו בו ובורעו בבואו מאדום המויץ בנגידם, לקיים מה שנאמר (ירמיה ל, יא) כי אעשה כלה בכל הגוים וגו' אך אותך לא אעשה כלה.

ואולם הבריות לא היו מכירים ברשעתו, עד עתה כשאמר הלעיטני נא מן האדום האדום הזה כי עיף אנכי, על כן קרא שמו אדום מאז, רצ"ל הן עתה נודע בשערים דשמו הולמתו מכבדן ומלידה הכי קרא שמו אדום.

יעזור השי"ת ותן חלקנו בתורתך, ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל לשמור ולעשות ללמוד וללמד, וניגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

בשזה"מ ליל שב"ק תשב"ב

ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד. ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו אותו פלשתים. (כו, יג-יד). צריך לבאר אומרו ויהי לשון צער. הגם שלמסקנת הגמרא (מגילה י:.) רק ויהי בימי אינו אלא לשון צער, מכל מקום לדעת המדרש (במדב"ר י, ה) כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער.

ונראה הצדיק אמת שדבוק בהשי"ת, וכל מחשבותיו ורעיונותיו תמיד במה לעבוד את ה' יומם ולילה, כל המובה והגדולה בגשמיות שגשפע לו היא לו לעול ולמשא (עין נועם אלימלך פרשת לך ד"ה ואברם כבד מאוד), כיון שזה מבטל אותו מעבודתו, ובשפלות רוחו חושב שזה עונש לו שמזמינים לו הרבה בטלים כנגדו לפי שאין הקב"ה חפץ בשימוש, וכל זמן שהוא מקבל גדולה נעשה שפל יותר בעיני עצמו, וחוזר בתשובה ומתאמץ בעבודת ה' ביתר שאת ויתר עוז.

זה שאמר ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה, שכל זאת נחשב לו כצרה ומצוקה. דבר זה היה למורת רוחם של הרשעים, בראותם איך שרוחו נשבר בקרבו וחושב שהשפעת רוב טובה באה לו בגלל חטאיו, על כך ויקנאו אותו פלשתים.

בשזה"מ יום שב"ק תשרי"מ

וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות בשמות אשר קרא להן אביו (כו, יח). יש לדעת לאיזה צורך משמיענו הכתוב זאת שקרא להן אותן שמות.

תולדות

ה

והנראה שיצחק אבינו הלך בדרכי אביו מבלי לשנות בכחוט השערה, אם אביו קרא לבארות שמות אינו רוצה לשנות ולקרוא להן שמות אחרות, דאף בשמות בארות הוא נזהר מלשנות (עיין רבינו בחיי פסוק טו). והגם שבזה עלול לעורר שוב חמת קנאתם של רועי גרר, וטוב היה לו להעלים על ידי קריאת שם חדש, כדי שלא ישימו לב שהן הן הבארות אשר רבו עליה מקודם, בכל זאת נתן נפשו על הדבר שלא לשנות מדרכי אביו, וסמוך לבו בה' אלפי אבותיו שיהא מגן אברהם בעזרו.

אבן כך עלתה לו בזכות בטחוננו, שעל אותם הבארות ששב וחפר ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו לא באו לריב עמו. רק כאשר ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים, באר חדש שלא כרה אביו, אז ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק. ובא הכתוב ללמדנו שכל ההולך בדרכי אבות הקב"ה מתקומם עליו בזכות אבות.

כן יעזרנו השי"ת ללכת בדרכי אבות, ובזכות אבות יושיע בישועה כללית לכל בני ישראל בנאולתינו גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

בשוח"מ יום שב"ק תשמ"א

ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך וגו', וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ה' (כו, כה-כט). יש לרמז מזה דאיתא בספרים הקדושים שאם נשפע לאדם רוב טובה, וכל עניניו מתנהלים על צד היותר טוב בלי שום מכשול ומניעה, אין לזה אפשרות של קיום, אלא אם כן אין הכל הולך כשורה בשלימות או זה יכול להיות דבר המתקיים.

זה שהשיבו לו על דבריו מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי ותשלחוני מאתכם, ויאמרו ראו ראינו כי היה הוי' עמך במדת החסד והרחמים, וחששנו שלא יתקיים בידך, על כן עשינו עמך רק טוב, כל אכין ורקין מיעוטין (רש"י שמות לא, יג), רצ"ל לגרוע ולמעט ממך מקצת טובה, ובכן יתכן להיות אתה עתה ברוך ה'.

יעזור השי"ת וישפיע לבני ישראל רוב טובה, שיהא אך טוב לישראל, ויגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

תוכן הענינים:

- לעז הבריות שמאבימלך נתעברה שרה כיון שיצא מזרעם עשו הרשע – הסימן להכיר בין עובד ה' באמת ובין הצבוע אם אינו משנה מדרכי אבות.
- הטעם שרבקה לא נולדה אלא אחר העקדה, דנוקדה לקדושת יצחק עקידא להגן בעדה מרשעת אנשי המקום כל אותן שלש שנים.
- הקב"ה מניח לאומות העולם לחשוב עצה רעה נגד ישראל, ובסוף ממש מסכל מזימתם שלא יצא לפועל.
- מה שאמרו יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ לא שייך בזמן הזה שביציאה לעבודה עלול להיכשל ולהתדרדר – יעקב היה יושב אהלים בגלל שראה מה עלתה בעשו איש שדה.
- אופן האכילה הוא סימן להבחין ולהכיר באדם אם הוא מסטרא דקדושה – כשאמר עשו הלעיטני נא וגו' הכירו הכל שראוי לקרותו אדם משעת לידה.
- צדיקים מצטערים ברוב טובה בגשמיות, ורוחם נשבר כשחושבים זאת לעונש שאין הקב"ה חפץ בשימושם.
- יצחק לא רצה לשנות מדרכי אביו אפילו בשם הבארות, ועמדה לו זכות אבות שלא הריעו לו פלשתים.
- אם הכל הולך לאדם כשורה על צד היותר טוב אין זה מתקיים בידו.

כסא מלא ברכתא

שלוחות בזה למעלת כבוד ידידנו הנכבד והנעלה, פאר המעלות, מריץ תורה לעדרים, רב המעש לתורה ולתעודה, העושה גדולות באצילות לב ונפש שעומד על המשמר רבות בשנים במסירות נפלאה ברב כח ועוז, להוציא לאור הד"ת תמידים כסדרם ברוב פאר וחדר

היה הרה"ח מוה"ר **אליהו רייכמאן** הי"ו מראשי מענו

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת אירוסי בתו שתחי' עב"ג הבה"ח המו"מ בתור"ש כמר **לוי יצחק** ערו יאיר ויורה בן הרה"ח מוה"ר **יוסף שמואל לעמיל** הי"ו למז"ט ובשטומ"צ זכות זיקוי הרבים יעמוד לו להתגדך ברוב נחת מכל צאצאיו מתוך אישר ושמחה עד עולם וברכות שמים ממעל יחולו על ראשו וימלא ה' כל משאלות לבו לטובה ומברכים בלונ"ת, חברי המכון

גליון זה נדבת הרבני החסיד הרב **ברוך טעסלער** שליט"א
לעי"נ אביו הרה"ח ווי"ח מוה"ר **שלמה** בהר"ר **מרדכי** ז"ל
נלבי"ע ה' כסלו תשנ"ב לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.

ולרגל השמחה אצל נכדו הרב **יצחק שמואל חיים הכהן גליק** הי"ו
בקבלת הורמנא יורה יורה ידן ידן, מאת הרבנים הגאונים שליט"א

לעי"נ הרה"ח מוה"ר **יונה** בהר"ר **שלמה לינקער** ז"ל
נלבי"ע ג' כסלו תשמ"ב לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י חתנו הרה"ח מוה"ר **צבי חיים וויליגער** הי"ו

לעי"נ הרה"ח מוה"ר **שמואל שמעון** בהר"ר **יעקב הכהן זאלצער** ז"ל
נלבי"ע ח' כסלו תשס"ג לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י משפחתו החשובה הי"ו

גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר **אברהם צבי איימער** הי"ו
לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח המו"מ בתור"ש כמר **אשר** ני"ו
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר **צבי רייכמאן** הי"ו
לרגל שמחת הולדת הנכדה **מלכה** שתחי'
בת לבנו הרה"ח מוה"ר **שמעון** הי"ו – למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר **משה אהרן דייטש** הי"ו
לרגל שמחת הולדת הנכדים
בן לבנו הרה"ח **מורינו יוסף אלימלך** הי"ו
ובן לבנו הרה"ח מוה"ר **חנניה יו"ט ליפא** הי"ו – למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר **ישראל אפרים פישל ראטה** הי"ו
לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח המו"מ בתור"ש כמר **יקותיאל יוסף** ני"ו
ולרגל שמחת הכנס בנו ה' **חיים אלטר** ני"י לעול התורה והמצוות – למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר **שמואל יהודה פעלבערבוים** הי"ו
לרגל שמחת הולדת הבת **חנה רחל** שתחי'
למז"ט ובשטומ"צ